

SOBOTA 30. LISTOPADU 2002

Chráněná území kraji prospějí

Liberecký kraj - Téměř třetinu plochy Libereckého kraje tvoří chráněná území, je to největší podíl chráněných území v celé republice.

Rozhovor

Na území kraje leží nebo sem zasahují Chráněné krajinné oblasti Český ráj, Jizerské hory, Lužické hory, České středohoří, Kokořínsko a Krkonošský národní park. „A k tomu ještě nově přibude se vstupem České republiky do Evropské unie

evropský systém chráněných území Natura 2000. To všechno vyvolává ovšem i obavy místních zemědělců a podnikatelů, zda nebude jejich hospodaření a podnikání ochranou přírody neúměrně omezováno. Obavy a protesty se ostatně objevily nedávno při rozšiřování Českého ráje. Tvrdím, že je to naopak: ochrana přírody a krajiny dává v evropském kontextu zemědělcům i celému regionu nové příležitosti a nebyvalé šance,“ zdůraznil ekolog a poslanec, bývalý vedoucí Správy Chráněné kra-

jinné oblasti Jizerské hory František Pelc.

Můžete tohle tvrzení nějak konkrétně doložit?

Evropská zemědělská politika se mění. Hovoří se dokonce o změně paradigmatu zemědělství - jednoduše řečeno to znamená, že zemědělství se nemůže už orientovat pouze na výrobu, ale musí se propojovat s ochranou krajiny a dalšími činnostmi, které obnoví prosperitu venkovských regionů.

Pokračování na straně D3

MF DNES - 30. listopadu 2002

KRAJ LIBERECKÝ

D/3

Rozhovor

Chráněná území kraji pomohou, říká ekolog

Pokračování ze strany D1

Evropští farmáři hledají cesty v přírodě blízkém způsobu hospodaření, v přidruženém drobném podnikání, důležitou roli hraje cestovní ruch. A Evropská unie novou orientaci zemědělců finančně podporuje. Čili to, že zemědělec, lesník, farmář žije a podniká v chráněné oblasti nebo v jejím sousedství se stává jeho výhodou - na transformaci svého hospodářství může dostat evropskou dotaci spíše, než jeho kolega či konkurent z jiného regionu. Dotace z některých evropských programů například přímo upřednostňují regiony, které budou spadat do systému Natura 2000. A totéž se týká obcí - ty mají větší šanci na dotace například do stavby kanalizace, čistítky odpadních vod a podobně.

Co Natura 2000 znamená?

Je tak nazývána soustava celoevropsky významných území, která je tvořena podle směrnic Evropských společenství. Jsou to chráněná území, stanoviště a chráněná území pro vybrané druhy ptáků. Cílem systému je uchovat evropské přírodní dědictví v co nejrepresentativnější podobě.

Kterých území, či druhů ptáků se to bude týkat v České republice?

V rámci tohoto systému se České republice vyskytuje 58 typů přírodních stanovišť, 55 evropsky významných a ohrožených druhů živočichů, 16 druhů rostlin a 65 druhů ptáků. V Libereckém kraji to budou z území například suťové lesy, květnaté bučiny nebo rašelinné pod-

máčené smrčiny nebo i různé typy kulturních luk a pastvin. Z živočichů lze uvést orla mořského, čápa černého, chřástala polního nebo skřivana lesního a z rostlin orchidej střevočích a pantoflíček.

Jak velkých ploch se bude evropský systém týkat? Zvětší se dosavadní plocha chráněných území?

Zatím to nikdo přesně neví. Teprve probíhá podrobné mapování naší krajiny, které bude podkladem pro vyhlášení území podle systému Natura 2000. Podle předběžných údajů a zkušeností okolních států odhadují celkový rozsah území včleněných do systému na 15-20% plochy státu. Významná část bude soustředěna do stávající národní soustavy chráněných území, pokrývajících 15% území státu, avšak překryv určitě nebude stoprocentní. V Libereckém kraji to bude podobné.

Je možné jmenovat již dnes nějaké konkrétní rozsáhlejší území v našem kraji, které nově bude chráněno právě kvůli Evropské unii?

Ano. Jedná se například o oblast Dokska na Českolipsku, kde v krajině s rybníky, mokřady a rozsáhlými bory našly útočiště takové druhy jako orel mořský či jeřáb popelavý. Plochu tohoto nově vymezeného chráněného území lze odhadnout na desítky čtverečních kilometrů.

Čili k rozšíření chráněných území, respektive vyhlášení nových chráněných území dojde. Jak bude vypadat procedura vyhlášení? Není tady důvod k obavám hospodářů nebo majitelů pozemků a obcí?

EKOLOG. František Pelc v Jizerských horách.

FOTO: MAFA - ROMAN ČEJKA

Nejdříve se provede odborné vymezení chráněných území Natury 2000, a už při něm budou informováni vlastníci dotčených pozemků a obce. Potom předá republika seznam do Bruselu. Ten posoudí evropští i tuzemští nezávislí odborníci. Po schválení seznamu musí každá nově přístupující země do Evropské unie zajistit nejpozději do 6 let odpovídající stupeň ochrany území. Podle mého názoru bude zřejmě v České republice převažovat vyhlášení národních přírodních rezervací a přírodních památek nebo změny zonace v chráněných krajinných oblastech. To vše ovšem bude probíhat samozřejmě v souladu s našimi zákony, a to také znamená podrobné projednání s vlastníky i obcemi. V případě zcela nových chráněných území to bude hodné práce.

Jaké jsou zkušenosti s Naturou v zemích Evropské unie?

Různé. V Rakousku zjevně podcenili komunikaci s vlastníky. Finové i jiní měli velké problémy s úplností a dokonalostí seznamu a platili za to Bruselu každodenně velké poku-

ty. Celkově se však systém vylepšuje a jsou země, které z důvodu ochrany krajiny, ale i právě z důvodů strategie zemědělské politiky za-

František Pelc patřil mezi nejaktivnější zastávce rozšíření Českého ráje.

FOTO: MAFA - ROMAN ČEJKA

členily do systému až překvapivě velký díl svého území. Například Dánsko je pokryto z 22% ptačími chráněnými územími a z 24% stano-

vištně chráněnými územími a podobně Nizozemí - tam je to 24 a 17%. Pro některé další země jsou čísla následující: Španělsko 10,6 a 23%, Rakousko 14 a 11%, Portugalsko 9 a 18%, Řecko 4 a 21%, Finsko 8 a 14%, Itálie 5 a 16%. Celkovou plochu chráněného území nedostaneme ovšem součtem obou čísel, protože samozřejmě chráněná stanoviště a chráněná ptačí území se z velké části překrývají. Ale v každém případě platí, že to větší číslo vždy ukazuje minimální rozsah chráněného území v té které zemi.

Do parlamentu přišel kvůli Naturě nový zákon o ochraně přírody a krajiny. Neobešli bychom se bez té novely?

Ne. A to nejen kvůli Evropské unii, ale je tam navrhována i určitá racionalizace institucionálního uspořádání ochrany přírody. Má být jasnější co mají v kompetenci obce, kraje a co speciální státní správa, což je nezbytné i pro praktickou péči o Naturu 2000. V tomto ohledu nám může být trochu vzorem Maďarsko a mimo Evropu téměř nedostupně i USA, z hlediska účasti nezis-

kového sektoru pak Nizozemí nebo Velká Británie.

Zpět k obavám, které vždy rozšiřování chráněných území provázejí. Nyní jste se setkal s protesty některých obcí proti rozšiřování Českého ráje, znáte problémy ve vztahu ochránců přírody a lesníků, skeptiků zemědělců... Asi nelze očekávat, že se to vše změní ze dne na den vstupem do Evropské unie?

To určitě ne. Je to velký problém a má několik rovin. Na jedné straně se vůbec nelze divit obavám a skepsí zemědělců a venkovských regionů - minulý režim se k nim zachoval krutě, vzal jim majetek a předešlým přerušil po generace pěstovaný vztah k hospodářství i ke krajině. Na straně druhé musí nyní stát nastavit taková pravidla, aby se venkov rozvíjel ne v souladu se současnými obavami jeho obyvatel, ale v souladu s potřebami dalších generací. A to pokud jde o uchování přírody i pokud jde o novou orientaci zemědělství. A v tomto napětí se musíme snažit hledat co nejstřícnější a nejotevřenější způsoby komunikace.

MICHAL KOMÁREK

František Pelc, (40)

- poslanec sněmovny parlamentu za Liberecký kraj za US-DEU
- bývalý vedoucí Správy Chráněné krajinné oblasti Jizerské hory, zakladatel a předseda správní rady Nadace pro záchranu a obnovu Jizerských hor
- do podzimu letošního roku byl ředitelem Správy chráněných krajinných oblastí České republiky, pozice se vzdal v souvislosti se zvolením do sněmovny
- v posledních dvou letech patřil mezi nejaktivnější zastávce rozšíření Českého ráje, byl také jedním z autorů projektu
- zúčastnil se jako člen české delegace celosvětového summitu v Johannesburgu, který posuzoval otázky ochrany životního prostředí. Navrhuje, aby v tuzemsku vznikla nová instituce, která by ochranu životního prostředí prosazovala napříč resorty, nikoliv pouze z pozice ministerstva životního prostředí
- podporuje větší podíl nestátních neziskových organizací na tuzemském systému ochrany přírody